

Tweemaandelijks blad van de Protestantse Kerken in en rond Brussel

bpost
PB-PP
BELGIE(N) - BELGIQUE

Protestantse Kerkerbrief

jaargang 35 • nummer 2 • april - mei 2023

Gelukkig Paas- en Pinksterfeest!

Afgiftekantoor:
Brussel de Brouckère
Erkenningsnummer: P 910493
Tweemaandelijks

Protestantse Kerk Brussel
Nieuwe Graanmarkt 8, 1000 Brussel
www.protestantsekerkbrussel.be

- **Vreugde als daad van verzet**
- **Kerk in de Samenleving**
- **Protestantse blik op de paus**

Colofon

De Protestantse Kerkbrief is het blad van de Protestantse Kerken in en rond Brussel.

Het verschijnt een zestal keren per jaar.

E-mailadres: kerkbrief@gmail.com

Redactie: vacant

Verantwoordelijke uitgever:

ds. Douwe Boelens

De redactie behoudt zich het recht voor om een ingezonden artikel in te korten, redactioneel te bewerken of niet te publiceren. Zij is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de artikelen en slechts ten dele voor de stijl. Reacties zijn altijd welkom!

Uiterste inleverdatum voor de kopij
Kerkbrief juni-juli 2023: zondag 21 mei

De foto van de bloesems
op de voorkant van deze Kerkbrief
is gemaakt door Cathrien Orie.

Bijeen

De vrijheid om vrij te zijn

Ik ben al een tijdje geïntrigeerd over het thema vrijheid. Eerder over vrijheid van meningsuiting als het recht om te twijfelen. Daarna of de vrije wil bestaat.

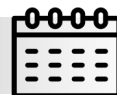
Tijdens de Covid-crisis kwamen mensen op straat om te betogen dat ze hun vrijheid terug wilden. Volgens de Britse filosoof Isaiah Berlin zijn er meer dan tweehonderd betekenissen van vrijheid opgetekend door historici. Ook in de Bijbel komen meerdere teksten voor die over vrijheid gaan.

Het leek mij goed om in een wijkbijeenkomst samen te bespreken wat vrijheid is.

De data van de wijkbijeenkomsten in mei zijn bij het drukken van deze Kerkbrief nog niet bekend; die zullen u later worden medegedeeld.

Hans Scholten

Agenda

Jeugdkerk

De data voor de Jeugdkerk zijn:

- zondag 2 april
- zondag 23 april
- zondag 7 mei
- zondag 28 mei, Pinksteren

Taizé-gebed in WOTO

Welkom in het Taizé-gebed,
elke maand om **20.00 uur**
in de St-Martinuskerk Overijse
of in de St-Jan Evangelistkerk Tervuren

- woensdag 19 april, Tervuren
- maandag 15 mei, Overijse
- woensdag 21 juni, Tervuren
- maandag 17 juli, Overijse

Vragen?

Rommy van Wechem, tel.: 0467 09 45 51

Taizé-gebed in Dilbeek

Een moment van gebed en inkeer...
Daarvoor nodig ik je graag uit naar het Taizé-gebed op onderstaande zaterdagen om **20.00 uur** in de Weekkapel van de Dominiek Saviokerk, Stationsstraat 275, Dilbeek.
(Het inzingen begint om **19.30 uur**)

- zaterdag 22 april
- zaterdag 20 mei
- zaterdag 24 juni

Bijbelkring in Wommel

Op bepaalde maandagnamiddagen komt een Bijbelkring samen bij een kerklid in Wommel. Het adres is bekend op het Kerkelijk Bureau. Deze bijeenkomsten beginnen om **14.30 uur**. Het programma bestaat uit de bespreking van een Bijbelgedeelte en uit de thema's die daaruit voortkomen. Nieuwkomers zijn in deze kring altijd van harte welkom.

- maandag 16 april
- maandag 15 mei

Verheug u altijd in de Heer

*“Laat de Heer uw vreugde blijven; ik zeg u nogmaals: wees altijd verheugd.
Laat iedereen u kennen als vriendelijke mensen.
De Heer is nabij. Wees over niets bezorgd,
maar vraag in alle omstandigheden aan God wat u nodig hebt en dank Hem in uw gebeden.
Dan zal de vrede van God, die alle verstand te boven gaat,
uw hart en gedachten in Christus Jezus bewaren.”
(Filippenzen 4:4-7)*

Vreugde als daad van verzet

Lang voor de aanslagen in Brussel was Parijs het toneel van onbeschrijfelijk geweld. Eén beeld uit die tijd laat me niet los: het centrum van Parijs, de dag na de aanslagen; Parijs met zijn terrasjes en de lachende, bijna vrolijke, maar vooral strijdvaardige mannen en vrouwen! Hun aanwezigheid was een statement: wij geven niet toe aan terreur! Tegelijkertijd sloten in Brussel de scholen hun deuren, bleven de metro's op stal, winkelcentra waren verlaten; tanks en soldaten vulden het straatbeeld. Terwijl er op de terrasjes van Parijs een vrolijke opstand was uitgebroken, zonk Brussel weg in een afgrond van angst.

Maar de Parijzenaars hadden gelijk! Ook wij hadden de paniek moeten weigeren en blijven zoeken naar de ontmoeting met de onbekende ander, de doden gedenken door het leven te vieren, kiezen voor de vreugde over het leven tegenover de angst voor de dood. Vreugde als een daad van verzet!

Iets dergelijks gebeurt vandaag in Oekraïne. Muzikanten spelen er de wanhoop weg van ondergedoken mensen. Banksy liet een klein meisje dansen op de ruïnes van een verwoest gebouw in Borodyanka...

Vreugde is alomtegenwoordig in het Evangelie van Lucas en lijkt er zelfs een van de hoofdthema's te zijn. Zacharia mag zich verheugen, want hij zal een zoon krijgen (Lucas 1:14). De vreugde van de leerlingen verdrijft de schaduw van de angst (Lucas 24:52).

Op dezelfde wijze roept Paulus de christenen

in Filippi op om zich te verheugen. *“Verheug u altijd in de Heer! Ik zeg u nogmaals: verheug u! De Heer is nabij!”*

De concrete situatie van deze mensen maakt een lichtzinnige interpretatie van de evangelische vreugde onmogelijk. Net als vandaag, wordt zij beleefd in permanente spanning met lijden. De vreugde vindt haar weg door wanhoop en nood. Voor de Kerk wordt vreugde mogelijk, wanneer wij samen in beweging komen, aangemoedigd door het vooruitzicht van een nieuwe toekomst, beloofd en ingezet door God en zijn Zoon. Vreugde als verzet slaat een bres in elk mensonterend en onderdrukkend systeem.

Vlak voor zijn dood, tijdens een *meeting* in Memphis, herinnerde King aan de mislukte aanslag op zijn leven en sprak dan verder: *“Wij staan voor moeilijke dagen. Maar het maakt me niet uit wat me nog zal overkomen. Want ik ben gegaan tot op de top van de berg. [...] En ik heb het beloofde land gezien. Misschien zal ik daar niet geraken met jullie. Maar vanavond wil ik dat jullie weten dat wij, als volk, het beloofde land bereiken zullen. Vanavond ben ik gelukkig. En ik maak me over niets ongerust. Ik heb voor niemand angst. Mijn ogen hebben de glorie gezien van de komst van de Heer.”* (Tijdens een speech in Memphis op 3 april 1968).

De vreugde van M. L. King komt voort uit de wetenschap dat hij, samen met anderen, de weg heeft gekozen van rechtvaardigheid en vrede, in navolging van de meester van de vreugde, Jezus Christus, die hij nabij weet.

Ook voor King was vreugde een daad van verzet!

Net als in Parijs wordt in de Kerk de vreugde gevierd door de ontmoeting.

Gemeenschappelijke vreugde is niet alleen een daad van verzet tegen alle wanhoop en terreur, zij wordt, gelijk een *perpetuum*

mobile, haar eigen krachtbron en doet de hoop steeds herleven. Laten we daarom de oproep van Paulus ter harte nemen en ons verheugen, te allen tijde!

ds. Judith van Vooren, Luik-Marcellis
Overgenomen uit: *Pro-News*
Protestants tijdschrift in België, 2023, nr. 11

Uit de Kerkenraad

De Kerkenraad kwam tussen oktober 2022 en maart 2023 vijf keer samen.

In het eerste weekend van november namen vanuit de Kerkenraad ds. Boelens, Anita Bultena en Paola Vitulano deel aan de Synodevergadering. Daarin werd opgeroepen om de huidige manier van Kerkzijn “niet te sacraliseren” maar te werken aan ‘*Semper Reformanda*’, in het diepe durven springen. Als voorbeeld werd toegelicht hoe drie protestantse kerken in Antwerpen (zouden kunnen) samenwerken.

Vanuit onze gemeente gaf Rob van Drimmlen een presentatie over de *Huizen van Hoop* en het opvangen van vluchtelingen via *Humanitaire Corridors*. Een uitgebreid artikel daarvan vindt u in de 6de Kerk-info van 2023, die uitkwam op 16 februari jl.

Op zondag 13 november vond opnieuw een zeer geslaagde editie van de Kerkkriebels plaats. *Dar-al-Amal* verzorgde een lekkere lunch en was ook het sociale doel waarvoor, naar jaarlijkse gewoonte, de helft van de opbrengst was bestemd. Het mooie bedrag van € 2.711 werd aan hen over gemaakt; per mail bedankten zij ons voor de vrijgevigheid en het ondersteunen van hun werking!

De beroepingscommissie was verheugd de Kerkenraad in januari te kunnen melden dat zij uit de tweede procedure voor een predikant in *Wezembeek-Oppem, Tervuren en Overijse (WOTO)* gezamenlijk een kandidaat konden voorstellen. De Kerkenraad nam het advies unaniem over.

Op zondag 5 februari vond een speciale Gemeentevergadering plaats, waarin ds. Judith van Vooren werd voorgedragen als predikant van WOTO.

Ongeveer twee derde van de stemgerechtigde leden maakten hun mening kenbaar en bleken met een zeer grote meerderheid achter de voordracht te staan.

Onze consulent Petra Schipper en ondergetekende brachten op 19 februari per brief de *Synodale Raad* ervan op de hoogte dat Judith van Vooren “de op haar uitgebrachte beroeping” had aanvaard.

Op 21 februari ontving onze gemeente daarvoor de hartelijke gelukwensen van de voorzitter, ds. Steven Fuite.

Ds. Judith van Vooren is geboren in Apeldoorn (NL) en zij is recent 62 jaar geworden. Zij studeerde in 1986 af aan de *Universitaire Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid* in Brussel en begon haar loopbaan in ‘onze’ Graanmarktkerk(!), waar zij van 1985 tot 1987 ‘vicaris’ was.

Van 1985 tot 2010 was zij achtereenvolgens predikant in Anderlecht, Auderghem-Watermael-Boitfort en Vilvoorde.

Daarna stond zij gedurende zeven jaar in het protestants godsdienstonderwijs om in 2017 opnieuw gemeentepredikant te worden, dit keer van *Eglise Protestante Liège-Marcellis*. Haar afscheidsdienst daar zal plaatsvinden op **zondag 14 mei om 15.00 uur**.

De bevestigingsdienst in onze kerk zal doorgaan op **zondag 4 juni** eveneens **om 15.00 uur**.

Wij hopen dat u talrijk aanwezig zult zijn!

Lex Buddingh, scriba PKB

Kerkdiensten Protestantse Kerk Brussel

Protestantse
Kerk Brussel

Zondag 2 april

**6de zondag van de 40 dagen,
Palmzondag**

Voorganger ds. Douwe Boelens
Ambtsdrager Eugène Kitoko
Organist Felix Snyers
Gemeentelid Rob van Drimmelen
Collectes Gevangenispastoraat/Kerk

**Donderdag 6 april, 20.00 uur
Witte Donderdag**

dienst van Schrift en Tafel
Voorgangers ds. Leen Bosgra
en Douwe Boelens
Ambtsdrager Lex Buddingh
Organist NN
Gemeentelid Cathrien Orie
Collectes Diaconie/Kerk

**Vrijdag 7 april, 20.00 uur
Goede Vrijdag**

WTS-kerk, Vilvoorde
Voorganger ds. Douwe Boelens
Ambtsdrager Lex Buddingh en anderen
Organist Niels Grundtvig Nielsen
Geen collectes

**Zondag 9 april
Paasfeest**

Voorganger ds. Douwe Boelens
Ambtsdrager Jart Voortman
Organist Raymond Auquier
Gemeentelid Ko van der Meer
Collectes Protestants Sociaal Centrum/
Kerk

Zondag 16 april

2de zondag van Pasen

Start Actie Vrijwillige Bijdragen

Voorgangers ds. Douwe Boelens
Ambtsdrager Eugène Kitoko
Organist Anna Rusakova
Gemeentelid Rob van Drimmelen
Collectes VPKB/Kerk

Zondag 23 april

3de zondag van Pasen

Voorganger Marian Knetemann
Ambtsdrager Paola Vitulano
Organist Raymond Auquier
Gemeentelid Frits Bastiaens
Collectes Kerk & Wereld/Kerk

Zondag 30 april

4de zondag van Pasen

Voorganger ds. Marc Loos
Ambtsdrager Jart Voortman
Organist Sabine Geerlof-van de Zande
Gemeentelid Greet Heslinga
Collectes VPKB/Kerk

Zondag 7 mei

5de zondag van Pasen

dienst van Schrift en Tafel

Voorganger ds. Douwe Boelens
Ambtsdrager Anita Bultena
Organist Felix Snyers
Gemeentelid Ko van der Meer
Collecte Diaconie/Kerk

Zondag 14 mei, 6de zondag van Pasen

Voorganger ds. Luc Nijs
 Ambtsdrager Lex Buddingh
 Organist Raymond Auquier
 Gemeentelid Cathrien Orië
 Collectes Wycliffe Bijbelvertalers/Kerk

Donderdag 18 mei, Hemelvaart

Informele samenkomst
 op een nog af te spreken plaats
 Collecte: Nederlands-Vlaams
 Bijbelgenootschap

**Zondag 21 mei, 7de zondag van Pasen;
ook dienst in Zavelenborre, 11.00 uur**

Voorganger nog niet bekend
 Ambtsdrager Paola Vitulano
 Organist Anna Rusakova
 Gemeentelid Greet Heslinga
 Collectes VPKB/Kerk

**Zondag 28 mei, Pinksteren
dienst van Schrift en Tafel**

Voorgangers ds. Judith van Vooren
 en ds. Douwe Boelens
 Ambtsdrager Eugène Kitoko
 Organist Anna Rusakova
 Gemeentelid Rob van Drimmelen
 Collectes Kerk & Wereld/Kerk

**Zondag 4 juni, Trinitatis, 15.00 uur
(geen dienst in de voormiddag)
Intrededienst van ds. Judith van
Vooren**

Voorgangers ds. Petra Schipper en ds.
 Judith van Vooren
 Ambtsdrager Jart Voortman
 Organist Felix Snyers
 Gemeentelid Frits Bastiaens
 Collectes Kerk & Wereld/Kerk

Kerkdiensten Bethlehemkerk Anderlecht

**Zondag 9 april, Paasfeest
 Paasontbijt, 9.00 uur
 kerkdienst in verbondenheid met de
 Nieuwe Graanmarkt, 10.15 uur**
 Ambtsdragers Johanna Jonkman en
 Henri Van de Wouwer

**Zondag 23 april, 3de zondag van Pasen
 dienst van Schrift en Tafel**
 Voorganger ds. Douwe Boelens
 Ambtsdragers: Johanna Jonkman en
 Henri Van de Wouwer
 Collectes Kerk/'Ik help een kind'

Zondag 14 mei, 6de zondag van Pasen
 Voorganger ds. Douwe Boelens
 Ambtsdragers: Henri Van de Wouwer
 en Johanna Jonkman
 Collectes Kerk/'Ik help een kind'

**Zondag 28 mei, Pinksteren
 dienst van Schrift en Tafel
 in verbondenheid met de Nieuwe
 Graanmarkt, 10.15 uur**
 Voorgangers ds. Judith van Vooren
 en ds. Douwe Boelens

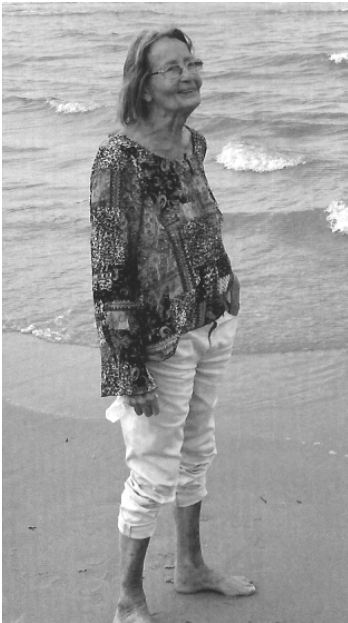
Paastijd 2023: lezingen uit 1 Petrus

Dit jaar wordt volgens het *Oecumenisch Leesrooster* in de hele Paastijd als alternatieve lezing gekozen voor de *Eerste Brief van de Apostel Petrus*. Daar staan lastige passages in - met name

over de positie van slaven en vrouwen. Hoe gaan we daarmee om? Een uitdaging! Maar we laten ons zeker inspireren door de woorden van hoofdstuk 2 (vs. 16-17): "Leef als vrije mensen..." en "Houd elkaar in ere!"

In memoriam: Neeltje Vanhaelen-Passchier

In de nacht van 14 op 15 december 2022 is mevr. Neeltje Passchier overleden in het Onze-Lieve-Vrouwziekenhuis in Aalst. Binnen onze kerkgemeenschap was zij vooral gekend als Nel Vanhaelen. Nel was geboren op 5 april 1942 in Noordwijk aan Zee (Nederland); ze is 80 jaar geworden.

Van die tachtig jaar is zij zestig jaar lang de echtgenote geweest van Gustaaf Vanhaelen: een lang en gelukkig huwelijk, waarin ze elkaar op wonderbaarlijke wijze hebben kunnen aanvullen en bijstaan. Nog in het afgelopen jaar hebben ze die zestig jaar samen gevierd. Samen hebben ze een groot gezin gesticht met drie zoons, tien kleinkinderen en vier achterkleinkinderen. Al die kinderen en kleinkinderen herinneren zich haar om haar hartelijkheid, haar opgewektheid, haar creativiteit: hun 'oomsie'.

Er heeft doorheen de jaren van haar leven een loflied voor haar Schepper geklonken, en wie haar kenden, hebben het vernomen.

ds. Douwe Boelens

VPKB

Kerk in de Samenleving 2010-2022 – een persoonlijke terugblik

De laatste vijf jaar was ondergetekende voorzitter van de Werkgroep Kerk in de Samenleving. Vanaf 1 januari jl. heeft ds. Yolande Bolsenbroek dit overgenomen. Op verzoek schrijf ik graag een korte persoonlijke terugblik.

In september 2010 werd de VPKB-Werkgroep **Kerk in de Samenleving (KidS)** opgericht. Vanaf het eerste uur ben ik er als lid bij betrokken. De laatste vijf jaar als voorzitter. KidS mag rekenen op het engagement van een achttal leden uit de verschillende landsdelen. Om de taalbarrières te overwinnen, is de werktal het Engels. De werkgroep KidS werd in het leven geroepen om de kerk als geheel, zowel als de plaatselijke kerken, te stimuleren en ondersteunen, waar het belangrijke samenlevingsvragen betreft. Zoals racisme, antisemitisme, migratie, vluchtelingen, klimaatverandering, Europa, Israël /Palestina maar ook euthanasie en LGBTQJ+. Ook met de vraag of de kerk zich met politiek bezig moet houden.

De VPKB is lid van enkele grote oecumenische organisaties, zoals de *Wereldraad van Kerken* en de *Conferentie van Europese*

Greet Heslinga

Kerken. Zo blijven we betrokken bij belangrijke gebeurtenissen in de wereld. Waar nodig wordt KidS ingeschakeld om daarover te informeren of de VPKB te representeren.

Soms komen er noodkreten van zusterkerken en medechristenen, die om een reactie vragen (b.v. Oekraïense kerken, kerken in Pakistan en Syrië). Ook zijn we als Kerk betrokken bij Palestijnse christenen en het is aan KidS om deze contacten te onderhouden. Daarmee zitten we middenin gevoelige theologische en politieke vragen over de relatie Israël en Palestina. In de Kerk wordt daar verschillend over gedacht. Dan een weg zoeken, die de vrede voor deze beide volken dichterbij brengt en de eenheid in de Kerk bewaart.

Mijn inzet was en is vooral luisteren naar elkaar, overleggen, niet iets doordrukken. Of dat de goede weg was?

Onze opgave was en is om in te staan voor waarden als rechtvaardigheid, vrede, duurzaamheid, solidariteit, rentmeesterschap, compassie, samenhang, harmonie en heil. Om als Kerk en christelijke gemeenschap het maatschappelijk sterker op te kunnen nemen voor bescherming van de schepping en de armen. Dat vraagt om gezamenlijk gebed, om actie, inclusief politieke actie. Dat vraagt om spirituele transformatie, om bekering. Weg van egoïsme en consumentisme. Bewuster het Evangelie in praktijk brengen.

Uit het vele waar KidS mee bezig is geweest wil ik de *Zorg voor de Schepping* met name noemen. Dit is sinds 2013 een prioriteit. Op de Synode van 2014 werd ons voorstel van een jaarlijkse **Scheppingszondag** als speciale themazondag aangenomen.

Sindsdien heeft KidS veel geïnvesteerd in het maken van liturgische handreikingen voor de erediensten die voor de Scheppingszondagen gebruikt kunnen worden.

De voortgaande opwarming van de aarde kan ons soms terneerdrücken. Hoopgevend is echter het toegenomen bewustzijn in onze Kerk dat geloof en klimaat alles met elkaar te maken hebben. Op de Synode in november 2022 werden belangrijke voorstellen aangenomen, die het besef van de urgentie van de zorg voor de Schepping tot in de haartoppen van onze Kerk wil brengen.

Als maatschappelijk betrokken theoloog voelde ik in dit alles ook een soort roeping, waar ik me, na mijn emeritaat, voor wilde inzetten. Het waren twaalf intensieve jaren. De samenwerking met de Synodevoorzitter ds. Steven Fuite en de mensen van het Synodebureau was erg plezierig en altijd constructief. Er was waardering en dat geeft ook de nodige energie.

De VPKB is een kleine kerk en daardoor vaak ook een wendbare kerk. Dat kan een voordeel en een kracht zijn. Dat heb ik meermaals ervaren als wij onze kerk representeren binnen R.K. organisaties in België. Ik denk aan *Ecokerk* (www.ecokerk.be) of *Orbit* (www.orbit.be) in Vlaanderen. Of *Entraide et Fraternité* in het Franstalige deel.

Spiegel of venster

Wil de kerk een spiegel zijn of een venster? Is zij een spiegel, dan is de kerk met zichzelf bezig. Dat is ook nodig. Als venster is de Kerk open naar wat er in de eigen samenleving en wereldwijd gebeurt. Haar opgave is om uitzicht te bieden op het Koninkrijk van God. Op een samenlevingsmodel waarin mens en aarde tot bloei kunnen komen. Daar lag en ligt vooral mijn motivatie. Present zijn als burgers en als christenen in de omgeving waar we wonen en werken. De stem van het Evangelie van liefde, verzoening en bevrijding, van gerechtigheid, vrede, heil laten horen. Hiermee bezigzijn is voor mij: *'rekenschap afleggen van de hoop, die in ons is'* (1 Petrus 3:15).

In bovenstaande heb ik een maar minimale impressie kunnen geven van het vele dat de VPKB-Werkgroep *Kerk in de Samenleving* heeft gedaan. Meer informatie is te vinden op onze website: <https://nl.protestant.link/kids-kerk-in-de-samenleving/>

Nu gaan we door onder een nieuw en fris voorzitterschap van ds. Yolande Bolsenbroek. Ik wens haar Gods' zegen toe.

Tervuren, februari 2023

Greet Heslinga

Van winter naar lente? Een protestantse blik op het pausschap van Franciscus

An het einde van de vorige eeuw waren velen bang dat er een oecumenische winter was aangebroken. Eén van de aanleidingen daarvoor was het uitbrengen door het Vaticaan van belangrijke documenten waarin werd gesteld dat andere kerken geen echte kerken zijn. Verantwoordelijk voor deze verklaringen was kardinaal Ratzinger, voordat hij paus Benedictus XVI werd. Het kwam destijds nogal hard aan in de kerken van de Reformatie.

Met de komst van paus Franciscus ging er een andere wind waaien. Toen hij in 2018 een bezoek bracht aan de *Wereldraad van Kerken* zei hij *'uit te kijken naar de bloei van een nieuwe oecumenische lente'*. In de loop der jaren heeft hij daaraan inderdaad in niet geringe mate toe bijgedragen.

Paus Franciscus gaat op een andere manier om met het thema van de oecumene. Hij concentreert zich minder op leerstellige verschillen, maar begint met wat kerken gemeenschappelijk hebben en wat zij samen kunnen doen. Hij is ervan overtuigd dat christenen samen moeten handelen en getuigen, en met één stem moeten spreken over de grote uitdagingen waar de mensheid voor staat, zoals rechtvaardigheid, vrede en de bescherming van Gods schepping. Hij vertrouwt op persoonlijke ontmoetingen; op praten met elkaar, niet over elkaar. Dit is volgens hem de enige manier om misverstanden te voorkomen en vooroordelen weg te nemen.

Het is niet moeilijk een lijst op te stellen van onderwerpen, waarover Rome en de kerken van de Reformatie van mening verschillen. Daarover is in de loop der eeuwen al veel inkt en helaas ook veel bloed gevloeid. Het tienjarig ambtsjubileum van paus Franciscus is echter een goede aanleiding om ook eens aandacht te schenken aan de wijze waarop hij velen, binnen en buiten zijn eigen Kerk, inspireert. Wat spreekt een protestant daarin aan?

Rob van Drimmelen

Dicht bij mensen

Allereerst is daar de eenvoud en de wens om dicht bij de mensen te staan. Het hoofd van een wereldwijde kerk die niet in het pauselijke paleis slaapt, maar in een bescheiden appartement. Wiens eerste reis naar de vluchtelingen op Lampedusa was. Die de voeten van gevangenen wast. Iemand die wordt gekenmerkt door dienstbaarheid, nederigheid en mededogen, maar ook door een radicale houding die doet denken aan zijn naamgenoot Franciscus van Assisi. Een priester die ons oproept de Bijbel te lezen (niet evident gegeven de geschiedenis van zijn Kerk). Een Jezuïet wiens geloof geworteld is in diepe spiritualiteit. Een leider van de Rooms-katholieke Kerk die afstand heeft genomen van *'rechtvaardiging door werken'* en de nadruk legt op het gratis (maar niet 'goedkope') karakter van Gods genade. Dit klinkt protestanten weldadig in de oren.

Vreugde

De meest in het oog springende publicatie van paus Franciscus is uiteraard de in 2015 uitgebrachte encycliek *Laudato Si'*. Menig protestant voelt zich door die encycliek aangesproken en uitgedaagd, zowel wat betreft de inhoud ervan als door de Bijbelse wijze waarop met het thema van de Schepping wordt omgegaan.

Maar ook de apostolische exhortatie **“Evangelii gaudium”** (2013) – de *Vreugde van het Evangelie* – is een prachtig en inspirerend werkstuk. In plaats van leerstellige zekerheden staan begrippen als vreugde, barmhartigheid, openheid, hoop en liefde centraal.

Het enthousiasme voor het Evangelie werkt aanstekelijk en het belang van de exhortatie overstijgt ver de grenzen van de Rooms-katholieke Kerk. De exhortatie is een schatkamer aan inspirerende en bemoedigende gedachten. Een waarlijk verfrissend geluid uit Rome.

Een mooie passage die Franciscus ten volle typeert is:

“Ik verkies een gehavende Kerk, gekneusd en vuil omdat ze de straat is opgegaan, eerder dan een Kerk die ziek is omdat ze in zichzelf zit opgesloten, gehecht aan het comfort van haar eigen zekerheden. (...) Meer dan de vrees ons te vergissen, hoop ik dat we bezield blijven door de vrees opgesloten te zitten in structuren die ons een valse bescherming geven, in normen die ons tot onverbiddelijke rechters maken, in gewoontes waarin we ons comfortabel voelen, terwijl er buiten een uitgehongerde menigte wacht en Jezus maar voor ons blijft herhalen: “Jullie moeten hun te eten geven” (Mc 6,37).” (par. 49)

Franciscus ziet graag een open kerk waar meer over genade en minder over de wet wordt gesproken (par. 38).

Interessant is dat hij daaraan toevoegt dat zelfs de toegang tot de sacramenten niet om een of andere reden afgesloten zou mogen zijn. Hij verwijst hier (uiteraard) met name naar de doop maar noemt ook de eucharistie. Hierover zegt hij dat we ons vaak gedragen als controleurs in plaats van bewerkers van genade. De Kerk is geen douane. (par. 47).

Wordt hiermee de deur voorzichtig op een kier gezet voor ‘eucharistische gastvrijheid’?

Wat zou dat mooi zijn, want het feit dat niet alle christenen brood en wijn kunnen delen, is uiterst pijnlijk. Het tast ook nog eens de

geloofwaardigheid van de Kerk als geheel aan. Dit geldt trouwens ook voor de spreekwoordelijke verdeeldheid tussen de kerken van de Reformatie.

Hoe kunnen we verwachten dat een verdeelde en gebroken wereld de boodschap van het Evangelie serieus neemt als de kerken onderling zo verdeeld zijn?

Voor protestanten blijft het moeilijk te begrijpen dat het celibaat voor priesters verplicht is en dat vrouwen niet tot priester gewijd

kunnen worden. Veranderingen op deze punten zouden de Rooms-katholieke Kerk veel goed kunnen doen en veel nieuw potentieel kunnen aanboren.

Tegelijkertijd moeten we niet naïef zijn. Paus Franciscus mag dan een nieuwe wind door de Kerk willen laten waaien, maar ook hij botst daarbij op weerstand en op grenzen.

Samen op weg

Tijdens een dienst in 2014 ter afsluiting van de *Week van Gebed voor de Eenheid van de Christenen* zei paus Franciscus:

“En zo reizen wij allen samen, gebroederlijk, op de weg naar eenheid, waarbij wij al wandelend eenheid tot stand brengen; die eenheid komt van de Heilige Geest en brengt ons iets unieks wat alleen de Heilige Geest kan doen, namelijk onze verschillen verzoenen. De Heer wacht op ons allen, begeleidt ons allen en is met ons allen op deze weg van eenheid.”

Dit is niet zozeer de weg van de ‘oecumene van de instituties’ maar wel die van de ‘oecumene van het hart’. Op die weg wandelen wij graag met Franciscus mee.

Rob van Drimmelen, voormalig staflid van de Wereldraad van Kerken

Kinderkerk

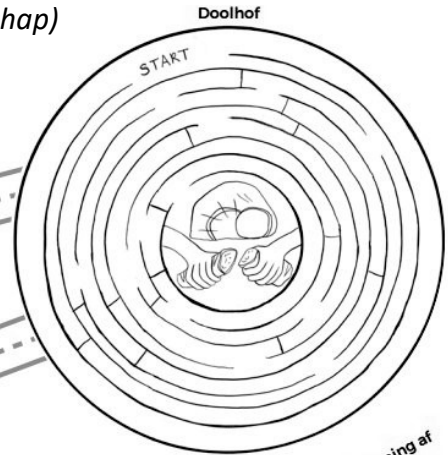

Op weg naar Emmaüs

Jezus loopt met de twee leerlingen mee naar Emma-us. Maar de leerlingen herkennen Jezus niet. Ze zijn verdrietig over wat er met Jezus gebeurd is: Hij is gestorven. Jezus praat met hen en geeft uitleg over wat er in de heilige boeken staat. De leerlingen herkennen Jezus als Hij bij de maaltijd het brood breekt en met hen deelt. Hij is opgestaan uit de dood! Dat willen ze heel graag aan de andere leerlingen vertellen. Ze lopen meteen weer twaalf kilometer terug naar Jeruzalem om dat te doen. (Bron: *Bijbel Basics; Nederlands-Vlaams Bijbelgenootschap*)

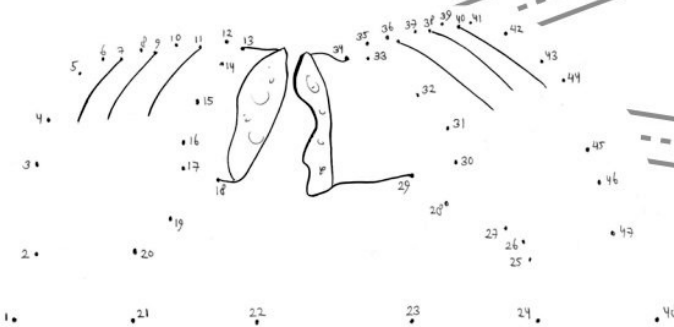
Met de Emmaüsgangers op weg

Leg dit werkblad naast het werkblad op de volgende pagina en loop van Jeruzalem naar Emmaüs. Maak onderweg de puzzels die je tegenkomt.

Verbind de cijfers

Verbind de cijfers bij de stippen aan elkaar en ontdek wat er getekend is.

Woorden maken

Maak minimaal vijf woorden uit de letters van het woord JERUZALEM

.....

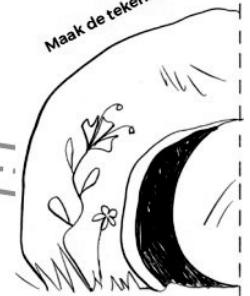
.....

.....

.....

.....

Maak de tekening af

Puzzel

Wat zie je op de plaatjes? Vul het in in de puzzel. Als je alles goed invult, lees je van boven naar beneden een woord dat te maken heeft met het Bijbelverhaal van vandaag.

Maak de tekening af

Welke drie woorden staan hier?

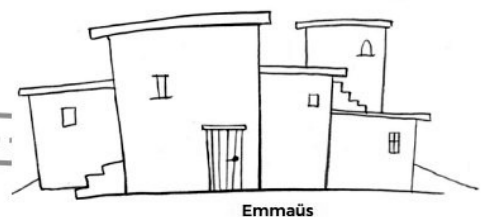
- EUAMMS .....
- BOROD .....
- ODNWEERG .....

Wat staat hier? JZS S PGSTN T D DD

.....

.....

.....

Contact

Protestantse
Kerk Brussel

Protestantse Kerk Brussel

Lidkerk van de Verenigde Protestantse Kerk
in België

Kerkgebouw

Nieuwe Graanmarkt 8, 1000 Brussel
Website: www.protestantsekerkbrussel.be

Kerkenraad

ds. Douwe Boelens – voorzitter
0474 - 47 32 43
Mw. Anita Bultena – moderator 02 734 52 13
Dhr. Lex Buddingh – scriba 02 772 70 23
e-mail: lex.buddingh@skynet.be
Mw. Paola Vitulano – diaken 0478 607 879
Dhr. Eugène Kitoko – diaken 0485 024 912
Dhr. Jart Voortman – diaken 02 358 57 29

Dagelijks Bestuur

Dhr. Bert Kuypers – voorzitter 056 20 54 39
Dhr. Mark de Geus – penningmeester
02 660 53 33

Commissaris gebouwen

Dhr. Theo Orië 02 466 54 90

Archivaris

Dhr. Wim De Hertogh 02 267 66 76

Vrijwillige bijdragen

Mw. Ingrid Vercruyse 02 251 59 30

Website

predikant en koster

Kinder- en Jeugdwerk

Kinderkerk (tot 12 jaar): Janneloes Bouman
0472 920 609
Jeugdkerk (vanaf 12 jaar): Jart Voortman
02 358 57 29
Catechese: ds. Douwe Boelens 0474 47 32 43

Predikant regio Brussel, ds. D. Boelens

Hoogveld 24, 1702 Groot-Bijgaarden
(verantwoordelijk uitgever)
Telefoon: 0474 473 243
E-mailadres: dsdouweboelens@gmail.com

Predikant regio Wezembeek-Oppem, Tervuren en Overijse: vacant

Consulent: ds. Petra Schipper

Kerkelijk bureau en koster:

Mark van Wechem
02 512 03 67
E-mailadres:
info@protestantsekerkbrussel.be

De koster heeft zijn vrije dagen
op maandag en dinsdag,
de predikant op dinsdag

Rekeningnummers altijd op naam van
Protestantse Kerk en BIC: KREDBEBB

Zondagse collectes:

BE22 7330 6608 7847

Vrijwillige bijdragen:

BE22 4331 1627 6147

Diaconie: BE42 7350 3273 4454

Kerkbrief: (€ 20 per jaar, buitenland € 30)

BE41 4331 1482 7110

Kerkkriebels: BE49 7350 0729 3071

Bethleemkerk Anderlecht

Lidkerk van de Verenigde Protestantse Kerk
in België

Walcourtstraat 103, 1070 Anderlecht

Voorganger: vacant

Secretariaat: p/a Johanna Jonkman

Doylijkstraat 36, 1701 Itterbeek

E-mail:

secretariaat.bethleemkerk@gmail.com

Giften en bijdragen:

BE67 7330 2938 7087

BIC: KREDBEBB

t.n.v. Protestantse Kerk Anderlecht